

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U THOMA
(FAL)

BAMMBIRI LA VHUVHILI (P2)

SHUNDUNTHULE/FULWI 2024

TSUMBAᅇDILA YA U MAKА

MARAGA: 70

Tsumbandila iyi ya u maka i na masiatari a 11.

KHETHEKANYO YA A: NGANEA

U TSHILA NDI U VHONA – RN Madadzhe

MBUDZISO 1

- 1.1 1.1.1 Wa Mpho.√ (1)
- 1.1.2 Good Luck Furnishers.√ (1)
- 1.1.3 O kwatela uri vha khou da u dzhia thundu ye a kundwa u i badela.√√ (2)
- 1.1.4 O nea mulwadze mushonga wo fhiraho mpimo a fhedza nga u ri sia.√√ (2)
- 1.1.5 Tsha mathakhe ngauri ndi hone hune Mpho sa muanewa dendele zwa khou muvhifhela hone.√√ (2)
- 1.1.6 D/pholisa.√ (1)
- 1.1.7 Ndi ngauri Maria o vhudza Mpho uri kha pandele Phophi a mu male, Mpho a hana zwa ita uri vha fhambane.√√ (2)
- 1.1.8 Mpho o rwiwa nga Mashudu e nduni ya Maria o kambiwa na ene Mpho a londa Mashudu a mu wana barani a mu rwa hu u lifhedzana./Mpho o funana na Maria mufunwa wa Mashudu we na ene a fhedza o ambisa Phophi musadzi wa Mpho vha fhedza vho funana hu lifhedza Mpho.√√ (2)
- 1.1.9 Vhothe vha funa tshelede ndi ngazwo vho rengiwa u vhulaha Mashudu.√√ (2)
- 1.1.10 Ndi vhona zwi songo tea vhunga zwi tshi pwasha midi/Zwa dovha zwa thithisa na ndila ine vhatu vha shuma ngayo sa zwe ra zwi vhona zwi tshi itea kha Mpho. √√ (2)

NA

- 1.2 1.2.1 Mudini wa Maria.√ (1)
- 1.2.2 Ndi ha u takala.√ (1)
- 1.2.3 Ndi tshelede ine Mpho a tea u i nea Mashudu lwa minwaha mitanu sa mvalamulomo.√√ (2)
- 1.2.4 Ndi ha khotsi na niwana.√ (2)
- 1.2.5 Yo vhangwa nga tshelede ya zwigidi zwivhili zwa dzirannya ye Mpho a bvisa banngani Phophi a sa zwi divhi.√√ (2)
- 1.2.6 Tsha zwino/musalauno√ ngauri ri pfa hu tshi ambiwa nga ha tshirothodzi na marukhu a vhasidzana zwithu zwi no wanala musalauno/tshifhinga tsha zwino.√ (2)
- 1.2.7 O dzhia zwinepe zwa Mpho na Maria vhe vhothe, a vhudza Mpho uri u do zwi fha vhadzigurannya.√√ (2)
- 1.2.8 O todela Mpho muthu wa u mu humbetshele beili muso o farwa, a dovha a mu isela zwiliwa muso e dzhele. O hangwela Mpho kha zwothe zwe a mu khakhela ngazwo. A basela nga u mu tikedza muso o farwa. √√
(Mbuno mbili fhedzi) (2)
- 1.2.9 Ndi sola u farekana hawe na Maria ngeno o mala na u thonifhea a tshi thonifhea kha lushaka. Ndi dovha nda sola u vhulaisa hawe Mashudu nga Dzwaini na Dugudzha zwithu zwi sa lavhelelwi kha muthu wa dokotela. Vhudakwa ha Mpho he ha mu thathisa mushumoni vhu a solisea khathihi na lunyadzo lwawe lwe a sumbedza mudini wa Vho Liedza makhulu wawe, ndi tshi katela na mazwifhi othe e a itela Phophi musadzi wawe.√√
(Mbuno mbili fhedzi) (2)
- 1.2.10 Ndi vhona a songo khakha ngauri ndi musadzi wawe nahone hu lwiwa i no fhela. Mpho o sumbedzisa u disola ngauri ngavhe hu muwe a sa do mutevhela.√√
(Na dziwe phindulo dzi pfallaho) (2)

[35]

MBUDZISO 2: HO DINA ONE – S Mbedzi

- 2.1 2.1.1 Wa Ngeletshedzo.√ (1)
- 2.1.2 Ndi Hummer.√ (1)
- 2.1.3 Ndi musu ho wanala goloi ire na thaidzo lune u tea u dzhia vhudifhinduleli hothe nga lwa mulayo.√√ (2)
- 2.1.4 Tsha mathakheni/tshiuludzani ngauri ndi hone hune Ngeletshedzo sa muanewa dendeke zwa khou mu vhifhela hone.√√ (2)
- 2.1.5 Ndi u semekanya mashaka awe othe nge a humbula uri vho da u mu leledza ifa le a sielwa nga vhabebi vhawe.√√ (2)
- 2.1.6 C/axennde.√ (1)
- 2.1.7 Ndi ngauri Veronica o fhura Ngeletshedzo tshelede i si na vhukono.√√ (2)
- 2.1.8 Ngeletshedzo o vha a tshi dikhoda nga u ri ene u lwanzhe lune lwa si xe a tshi khou sumbedza uri tshelede ine a vha nayo i nga si fhele vhunga lwanzhe lu sa xi. √√ (2)
- 2.1.9 Vhothe vha funa tshelede ngauri vho itela Ngeletshedzo tshikwekwe tsha uri a dzule dzhele uri a si tsha toda tshelede yawe kha Veronica. (2)
- 2.1.10 Ndi vhona zwi zwa ndeme ngauri u do vha u na ndivho ya u langa mabindu u divha vhuḍi na vhuvhi ha u langa mabindu, zwe Ngeletshedzo a vha a si na zwo izwi zwo ita uri mabindu a we.√√ (2)

NA

- 2.2 2.2.1 Mudini wa Vho Olga./hayani ha Ngeletshedzo.√ (1)
- 2.2.2 Ndi ha u dinalea/u sinyuwa.√ (1)
- 2.2.3 Ndi lufuno lwe Ngeletshedzo a vha e nalwo kha Veronica na u mu sumbedza uri ha tshisiwana.√√ (2)
- 2.2.4 Ndi ha murathu na mukomana.√√ (2)
- 2.2.5 Yo vhangwa nga ifa le Ngeletshedzo a sielwa nga vhabebi vhawe.√√ (2)
- 2.2.6 Tsha zwino/musalauno ngauri ri pfa hu tshi ambiwa nga thelevishini na rimouthu zwithu zwi no wanala musalauno/ tshifhinga tsha zwino.√√ (2)
- 2.2.7 O rengisa mabindu awe othe uri a kone u wana tshelede ya u badela.√√ (2)
- 2.2.8 Vho fha Ngeletshedzo mushumo na tshikhala tsha u mu isa tshikoloni luvhili lwothe zwe a zwi landula.√√ (2)
- 2.2.9 Ndi sola u funa hawe Ngeletshedzo hu na zwine a khou toda khae na u mu fhura tshelede yawe i si na vhukono.Ndi dovha nda sola mazwifhi awe kha Ngeletshedzo na u mu farisa uri a dzule dzhele lwa vhutshilo hawe hothe hu si na zwe a tshinya. √√ (Mbuno mbili fhedzi) (2)
- 2.2.10 Ndi vhona a songo khakha ngauri ndi tshelede yawe ye a fhurwa nahone i si na vhukono. Ho ngo khakha ngauri o vha o thembela yone vhutshiloni hawe.√√ (2)
- [35]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 35

KHETHEKANYO YA B: DIRAMA

FINDINKODO – TT MUDAU

MBUDZISO 3

- 3.1 3.1.1 Muthumukhulu. ✓ (1)
- 3.1.2 Ndi u itela u tshinya dzina na u disa ndado. ✓✓ (2)
- 3.1.3 Ngauri vha ruma vhazwala vhavho uri vha bwise tshelede maragani. ✓✓ (2)
- 3.1.4 A/Madimokirati. ✓ (1)
- 3.1.5 O olwa sa murangaphanda o diimiselaho u fhatā shango na u takula tshiimo tsha shango. ✓✓ (2)
- 3.1.6 U bveledza mafhungo ngauri ndi hune nyito ya takuwa hone. ✓✓ (2)
- 3.1.7 U sasaladza hu disaho zwivhuya kha shango na muvhuso. ✓✓ (2)
- 3.1.8 Yo tou pulaniwa musu hu tshi sikiwa milayo ya khethulolo nga lukanda nga muvhuso wa vhatshena. Milayo iyi yo ita uri vharema vha tambule. ✓✓ (2)
- 3.1.9 Ee, wo disa zwivhuya.
- Wo fhedza tshitalula. ✓
- Vhana vha dzhena tshikolo hu si na mbadelo. ✓
- Vhathu vha wana dzilafho hu si na mbadelo. ✓
(Na dziñwe phindulo dzi pfallaho) (3)

NA

- 3.2 3.2.1 Madimokirati. ✓ (1)
- 3.2.2 Ndi u sa divha miñwaha yavho. ✓✓ (2)
- 3.2.3 Ndi u sa vha na nñdu na u sa hola mundende. ✓✓ (2)
- 3.2.4 Khudano i khou vhangwa ngauri vha lihora la Lushaka a vha khou toda Madimokirati kha u vha tshipida tsha muvhuso. ✓✓ (2)

- 3.2.5 Ndi ha u sinyuwa ngauri pfanelo dzavho a dzo ngo thogomelwa.√√ (2)
- 3.2.6 Vho vha vha tshi langa tshinwe na tshinwe fhanu Afrika Tshipembe na milayo i langaho zwa ikonomi yo sikwa ngavho.√√ (2)
- 3.2.7 Ndi ngauri u khou toda thikhedzo kha lihora lawe.√√ (2)
- 3.2.8 Masiandaitwa ndi thambulo/vhushai na u sa funzea.√√ (2)
- 3.2.9 Ndo vha ndi tshi nga dzhoina la Madimokirativ ngauri lo fhelisa milayo ya tshitalulav√/Ndo vha ndi tshi nga dzhoina lihora la Lushaka vngauri ikonomi yo vha i zwandani zwavho.√√ [Na phindulo dziñwe dzi pfallaho] (3)

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 35

KHETHEKANYO YA C: NGANEAPFUFHI

ZWA VHUTSHILO – NA Milubi na LL Mafenya

4.1 'NI KHOU PFUKA MULAYO' – NA Milubi

- 4.1.1 Muḏini wa Janet.√ (1)
- 4.1.2 O tuwa o rwela.√
Mavhudzi o ḏodzwa zwidolo a tshi penyelela.√ (2)
- 4.1.3 O vha o vhidzelwa u vhudzwa uri u a funiwa.√√ (2)
- 4.1.4 Ndi ngauri mulayo wo vha u sa tendi mukhuwa na murema vha tshi vha fhethu huthihi.√√ (2)
- 4.1.5 O olwa sa muthu a sa ofhi u pfuka milayo ya tshitalula/Muthu a si na tshitalula ngauri u funa munna wa murema.√√ (2)
- 4.1.6 Ndi lufuno lwa Janet kha Maduka.√√ (2)
- 4.1.7 Thero ndi ya uri lufuno a lu ḏivhi muvhala. Janet wa mutshena o funa maduka wa murema ngeno mulayo u sa tendi. (2)
- 4.1.8 Zwo vha zwo tea ngauri Janet ane a vha mukhuwa o vha a tshi khou pfuka mulayo nga u funana na Maduka wa murema zwe nga itsho tshifhinga zwo vha zwo khakhea.√√ (2)
- 4.1.9 Ndi vhona zwi tshi nga tangedzea kha musalauno ngauri khethululo nga lukanda yo fhela, vharema vha a malana na vhatshena.√√ (2)

NA

4.2 'DOKOTELA WA MUKHUWA NANDI' – NA Milubi

- 4.2.1 Sibadela.√ (1)
- 4.2.2 Konani.√ (1)
- 4.2.3 Ndi u vhona zwiito zwa Louw musi a sa tendi musadzi wawe a tshi lafhiwa nga dokotela Konani ane a vha murema.√√ (2)

- 4.2.4 Khethululo ngauri tsho vha tshi tshi alafha makuwa fhedzi.√√ (2)
- 4.2.5 O olwa sa muanewa a sa funiho vharema nahone a no ima na milayo ya tshitalula.√√ (2)
- 4.2.6 U bveledza mafhungo ngauri ndi hune nyito ya nganeapfufhi ya khou takuwa hone.√√ (2)
- 4.2.7 Musi a tshi kondelela u kolelwa nga Louw fhedzi a zwo ngo ita uri nale mushumo.√√ (2)
- 4.2.8 Louw ndi munna a no ima na milayo ya tshitalula ngeno Konani a sa imi nayo ndi ngazwo o vha a tshi khou toda u alafha mulwadze wa mutshena.√√ (2)
- 4.2.9 Ndo guda uri hu na vhatshena vha no dzhiela ntha milayo ya tshitalula u fhira vhutshilo ha muthu. (Na zwiwe zwi pfalaho)√√ (2)
- 4.2.10 A zwi tangedzei ngauri o kandekanya pfanelo dza mufumakadzi wawe dza u alafhiwa/O vhanganga lufu lwa mufumakadzi wawe zwi songo tea.√√ (2)

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C: 35

KHETHEKANYO YA D: VHURENDI

SHOTHODZO – TN PHOLI NA TK MKANSI

MBUDZISO 5

5.1 'NO LIVHA NGAFHI?' – TK MKANSI

- 5.1.1 Tsho imela tshithu tshi no disa zwithu zwi si zwavhudi.√ (1)
- 5.1.2 U lala nga bai/vese/mutaladzi 14.√ (1)
- 5.1.3 U ombedzela/u khwathisedza.√√ (2)
- 5.1.4 Ha u pfa vhutungu/u vhavha.√√ (2)
- 5.1.5 abcd.√√ (2)
- 5.1.6 Dzi bvisela khagala uri u thanya a hu vhi hone nga u vhona hu vha hone nga tshenzhemo.√√ (2)
- 5.1.7 A/u swinga.√ (1)
- 5.1.8 Ku kwathisedza uri zwithu zwinzhi zwi no vhone zwi zwavhudi kanzhi zwi a wedza khomboni.√√ (2)
- 5.1.9 U khou ri eletshedza uri musi ri tshi khou tshila kha ri dilonde uri ri si wele khomboni.√√ (2)
- 5.1.10 Ee, ndi a tendelana nae ngauri vhatu vhanzhi vhutshiloni vha khou wela khomboni nga mulandu wa u sa londa.√√ (2)

NA

5.2 'SABC' – TN PHOLI

- 5.2.1 Vhomambibe.√ (1)
- 5.2.2 Mafhungo, pfunzo, vhurendi, mitambo, vhurereli, muzika na fhedza nvhuludu. √√√ (Zwiraru fhedzi) (3)
- 5.2.3 Alithersheni ngauri hu na ndovhololo ya themba.√√ (2)
- 5.2.4 Liedzamuthu/lifanyamuthu/limuthufhadzi ngauri tshithu tshi si muthu tshi khou ita zwi no itwa nga muthu.√√ (2)
- 5.2.5 U khou bvisela khagala uri muzika kha SABC wo dala.√√ (2)
- 5.2.6 Ngauri SABC i disa mafhungo a no fhaṭa hu si mafhungo a no thutha.√√ (2)
- 5.2.7 I amba uri vhabebi vha sea.√√ (2)
- 5.2.8 Ndivho ya murendi ndi ya u khoḁa SABC kha zwine ya khou itela zwone lushaka.√√ (2)
- 5.2.9 Ndi ya ndeme kha lushaka ngauri hu na zwinzhi zwine SABC ya thusa ngazwo lushaka vhutshiloni sa pfunzo, mafhungo na zwiwe. Ndi tshirathisi tsha nyandadza mafhungo.√√ (2)

ṬHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA D: 35
MARAGAGUṬE: 70